

«Κακοποιημένες γυναίκες και κακοποιημένα παιδιά»

ΣΑΛΤΕΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Δρ. Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας

Σχολικός Σύμβουλος 2ης Περιφέρειας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Πειραιά

Η σημερινή ημερίδα με τίτλο «Κακοποιημένες γυναίκες και κακοποιημένα παιδιά» είναι αποτέλεσμα μιας σειράς εκλεκτικών «συναντήσεων», οι οποίες ομολογουμένως δε συνηθίζονται στην πατρίδα μας και για το λόγο αυτό μπορεί να ξενίσουν. Από τη μεριά των οργανωτικών φορέων ένας αμιγώς εκπαιδευτικός, η 2η Περιφέρεια Σχολικού Συμβούλου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Πειραιά, εκπαιδευτική αρχή επιφορτισμένη με την επιστημονική και παιδαγωγική στήριξη των δασκάλων της χερσονήσου της Φρεαττύδας και των Κυθήρων, και ένας αμιγώς ιατρικός-επαγγελματικός, ο Σύλλογος Δερματολόγων-Αφροδισιολόγων του Ευαγγελισμού, συναντώνται ως διοργανωτές μιας ημερίδας, που ο τίτλος της και μόνο ειδοποιεί για τον κεντρικό της στόχο: τη διερεύνηση του θέματος των μορφών ενδο-οικογενειακής βίας οι οποίες ασκούνται από ενήλικα προς ενήλικα είτε από ενήλικα προς ανήλικο.

Η πρωτοτυπία της συνεργασίας δύο τόσο διαφορετικών φορέων αποτυπώνεται και στην ομάδα των εκλεκτών εισηγητών. Σ' αυτήν διακρίνει κανείς μια μεγάλη γκάμα επιστημόνων: εκπαιδευτικούς, πολιτικούς επιστήμονες, νομικούς, πανεπιστημιακούς δασκάλους, αλλά και εργαζόμενους σε νευραλγικής σημασίας ανεξάρτητες αρχές, όπως αυτή του Συνηγόρου του Πολίτη - Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού, και τέλος παιδοψυχιάτρους, δερματολόγους-αφροδισιολόγους και ιατροδικαστές.

Με καθαρά επιστημολογικούς όρους μπορεί, λοιπόν, να γίνει λόγος για μια συνάντηση επιστημόνων που προέρχονται από δυο διαφορετικά επιστημονικά παραδείγματα, αν χρησιμοποιήσουμε διασταλαμμένη την έννοια του επιστημονικού παραδείγματος του Kuhn. Πρόκειται για επιστήμονες που προέρχονται από το χώρο κυριαρχίας του επιστημονικού παραδείγματος του Ειδήμονα, ο οποίος στηρίζεται στις ομόλογες επιστημονικές γνώσεις των επιμέρους επιστημονικών αντικειμένων, περίπτωση που ανταποκρίνεται περισσότερο σε επιστήμες όπως η Ιατρική και αυτό του παραδείγματος της Αβεβαιότητας, που μοιάζει να ανταποκρίνεται περισσότερο στο χώρο των Κοινωνικών επιστημών, όπως είναι η Παιδαγωγική και η Νομική, όπου ο προσδιορισμός του τι ακριβώς αποτελεί «πρόβλημα», η περιγραφή των χαρακτηριστικών του και η επιλογή των μεθόδων ανάλυσης και αντιμετώπισής τους είναι πολλές φορές εξαιρετικά δύσκολο να καθο-

ριστεί με καθαρά τεχνοκρατικούς όρους. Οι εκλεκτικές αυτές συναντήσεις δεν προέκυψαν, βέβαια, τυχαία. Αντίθετα, το οργανωτικό σχήμα της ημερίδας μας δείχνει ακριβώς ότι αυτές επιδιώχθηκαν. Η επιδίωξη αυτή σχετίζεται μάλιστα με το αντικείμενο της σημερινής μας συνάντησης, το οποίο απαιτεί από τη μια τον ακριβή προσδιορισμό και εντοπισμό του, με απόλυτα αποδεκτό και επιστημονικά τεχνοκρατικό τρόπο, διαμέσου κυρίως των «αποτυπωμάτων» της κακοποίησης στην ψυχή και το σώμα του θύματος, από επιστήμες όπως είναι η Ψυχιατρική, η Δερματολογία-Αφροδισιολογία και η Ιατροδικαστική, και από την άλλη τη διερεύνηση τόσο της έννοιας της ενδο-οικογενειακής βίας και πολύ περισσότερο των κοινωνικών πλαισίων που την ευνοούν όσο και των ψυχολογικών όρων που επιτρέπουν την εκδήλωσή της. Η εργασία αυτή αποτελεί αντικείμενο επιστημών όπως η Νομική, που διερευνά τη σύλληψή της ως αδίκημα και η Ψυχολογία και η Κοινωνιολογία, που εξετάζουν τους κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες εκδήλωσής της, αλλά και της Παιδαγωγικής, που με τη σειρά της συνδέεται με την ενημέρωση και εκπαίδευση τόσο των γονέων και γενικότερα των πολιτών, όσο και των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών υπηρεσιών υγείας και κοινωνικού χαρακτήρα. Έτσι, με τη συμμετοχή και συμβολή διαμετρικά αντίθετων επιστημονικών κλάδων, που μέχρι σήμερα δεν έχουν αποκτήσει κουλτούρα επιστημονικής συνεργασίας, ελπίζουμε ότι θα επιτευχθεί ο σκοπός της σημερινής ημερίδας, δηλαδή η αναγνώριση της ενδο-οικογενειακής βίας, η άμεση αντιμετώπισή της, η προστασία των θυμάτων της, καθώς και η καταγγελία των θυτών.

Τα προηγούμενα εξηγούν αρχικά και την πρόθεση των διοργανωτών η ημερίδα αυτή να αποτελέσει μια προσπάθεια επιμορφωτικής δράσης των δύο οργανωτικών φορέων που να αποβλέπει στην ενημέρωση κοινού και όχι στην επιστημονική εκπαίδευση επί του συγκεκριμένου αντικείμενου των μελών της επιστημονικής τους κοινότητας, δηλαδή των επαγγελματιών υψηλής εξειδίκευσης σε εκλεπτυσμένες επιστημονικές τεχνικές και μεθόδους. Μάλιστα, στη συγκεκριμένη επιλογή, δηλαδή στην απόφαση η σημερινή ημερίδα να έχει το χαρακτήρα αυτής της Ενημέρωσης Κοινού, οδηγηθήκαμε για ένα

σοβαρό λόγο, που υπαγορεύτηκε από την κοινή διαπίστωση ότι η ενδο-οικογενειακή βία και, κατ' επέκταση, η κακοποίηση γυναικών και παιδιών, αποτελεί θέμα ταμπού και τη συνεπαγόμενη επιστημονική θέση ότι, ως τέτοιο, δε μπορεί να κατανοηθεί και να καταπολεμηθεί, παρά μόνο διαμέσου της κοινοποίησης, της ανοικτής διαπραγμάτευσής του από πλατιά ακροατήρια και γενικότερα την ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση επιστημόνων, επαγγελματιών και πολιτών για την καταπολέμησή του. Γιατί σήμερα αποτελεί κοινοτοπία ότι καμιά επιμέρους επιστήμη, απ' όπου και αν αντλεί το κύρος της, δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τη σιωπή και τη λογοκρισία που προκύπτει ως αποτέλεσμα της άσκησης βίας από άνθρωπο σε άνθρωπο, πόσω μάλλον όταν κάτι τέτοιο συμβαίνει στο πλαίσιο της οικογένειας, δηλαδή του κοινωνικού θεσμού που εξ ορισμού φέρεται ως επιφορτισμένος με το καθήκον της υλικής, σωματικής και ψυχικής υγείας των μελών του.

Τώρα, λοιπόν, μπορεί να γίνει απολύτως κατανοητός και ο υπόπιλος της σημερινής μας ημερίδας: Σπάμε τη σιωπή, δηλαδή, κοινοποιούμε το πρόβλημα, μιλώντας γι' αυτό με ειδικούς όλων των πιθανών εμπλεκόμενων επιστημονικών κλάδων και κατ' επέκταση με όσους είναι γνώστες μερικών από τις πολλαπλές του όψεις. Κυρίως, όμως, σπάμε τη σιωπή ενημερώνοντας το κοινό και τους επαγγελματίες και δίνοντας βήμα λόγου, συμβολικά και πρακτικά, ιδιαίτερα στα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας. Γιατί σήμερα επιδιώκουμε την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και τον καθορισμό των δυνατοτήτων αντίδρασης όλων όσων βρίσκονται μαζί μας.

Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να «αποκαλυφθεί» και το βαθύτερο και εσωτερικό κίνητρο που οδήγησε στην πραγματοποίηση της ημερίδας αυτής. Γιατί το κίνητρο μπορεί να εδράζεται, βέβαια, στα επιστημονικά μας ενδιαφέροντα, αλλά ξεπηδά από συναισθηματικές μας ανάγκες ή αλλιώς, υπαγορεύεται από ενοχικές καταστάσεις που συχνά όλοι μας βρισκόμαστε, όταν, κατά την άσκηση της καθημερινής επαγγελματικής μας πρακτικής, ως δάσκαλοι, γιατροί, δικηγόροι, κοινωνικοί λειτουργοί, ειδικοί παιδαγωγοί, αλλά και την καθημερινότητά μας ως πολίτες της διπλανής πόρτας, γινόμαστε μάρτυρες ▶

► της θηριωδίας της ενδο-οικογενειακής βίας και νιώθουμε ανήμποροι να την αντιμετωπίσουμε, κάνοντας χρήση των γνωστών επιστημονικών μας εργαλείων ή της γενικότερης ευαισθησίας μας ως ενεργοί πολίτες.

Στο σημείο αυτό θα μου επιτρέψετε μια αυτοβιογραφικού τύπου αναδρομή, επιστημονική τεχνική αρκετά διαδεδομένη στις κοινωνικές επιστήμες, αλλά άγνωστη στις λεγόμενες θετικές. Ως Υποκείμενο, κάθε φορά που έρχομαι σε επαφή με το φαινόμενο της κακοποίησης παιδιών και γυναικών, θυμάμαι τον μικρό Κώστα και την κάποτε γειτόνισσά μου τη Μαρία. Ήμουν νεαρός δάσκαλος ακόμα, όταν η διευθύντρια του σχολείου χτύπησε την πόρτα της Α΄ Τάξης όπου δίδασκα περί τα τέλη Νοεμβρίου και μας έφερε το μικρό τον Κώστα. Ο Κώστας ήταν θύμα αυτού που σήμερα ορίζουμε ως παραμέληση, δηλαδή της πιο κοινής μορφής κακοποίησης παιδιού. Ευτυχώς δεν άνηκε στα περίπου 3.500 παιδιά κάτω των 15 ετών που πεθαίνουν κάθε χρόνο από την κακοποίηση ή ακόμα και παραμέληση στον δυτικό, βιομηχανικό κόσμο, σύμφωνα με στοιχεία της UNICEF, αριθμός που αντιστοιχεί σε δύο παιδιά νεκρά την εβδομάδα στη Γερμανία και Αγγλία, τρία στη Γαλλία, τέσσερα στην Ιαπωνία και 27 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Ζούσε με τα τρία αδέρφια του, το ένα ελαφρά διανοητικά καθυστερημένο και τον πατέρα του, έναν συμπαθητικό αλκοολικό, που μας δήλωσε ότι «ξέχασε» να τον φέρει το Σεπτέμβρη στο σχολείο, «γιατί είχε άλλες δουλειές» και πως αδυνατούσε να τα βγάλει πέρα, γιατί η γυναίκα του τον είχε εγκαταλείψει αμέσως μετά τη γέννηση του Κώστα, αφήνοντάς του τη φροντίδα όλης της οικογένειας.

Ο Κώστας ήταν φανερό ότι πεινούσε συνεχώς, τα ρούχα του ήταν λερωμένα και σχισμένα, ήταν βρώμικος και μύριζε, ενώ μέχρι αργά το βράδυ στο σπίτι του δεν τον επιτηρούσε κανείς και γύριζε μόνος στους δρόμους. Είχε πληγές και μώλωπες, δεν ήξερε τι είναι η στοργή, δεν τον είχαν πάει ποτέ σε γιατρό και, βέβαια, έλειπε συχνά απ' το σχολείο. Όμως ο Κώστας γελούσε και, όταν σταμάτησε να σκίζει τα τετράδια των συμμαθητών του, άρχισε να μαθαίνει γράμματα. Ερχόταν συχνά στο σπίτι μου για φαγητό, όπου συμπεριφερόταν πολύ ευγενικά

στα μέλη της οικογένειάς μου κι όλοι απορούσαμε ποιος του είχε διδάξει τρόπους. Παρέμεινα δάσκαλός του μέχρι και το τέλος της Δευτέρας Τάξης και τον συναντούσα συχνά στη γειτονιά μέχρι που έφυγε από το Δημοτικό Σχολείο. Τελευταία φορά τον βρήκα σ' ένα κοντινό περιπτερο να «σουφρώνει» πράγματα. Κοκκίνισε και τα 'βαλε στη θέση τους... Σήμερα τον συναντώ μόνο σ' ένα επαναλαμβανόμενο και ενοχικό όνειρο: καλούμαι στο δικαστήριο ως μάρτυρας υπεράσπισής του. Ο Κώστας, ενήλικος πια, έχει διαπράξει μια «ακαθόριστη» αλλά βαριά κολάσιμη πράξη κι εγώ καλούμαι να μαρτυρήσω πως όλοι εμείς δεν κάναμε πολλά πράγματα για τον Κώστα όταν ήταν παιδί. Αλλά σε λίγο, στον αχνονικό και συμβολικό χώρο του ονείρου, από μάρτυρας υπεράσπισης, οι σκοτεινές σπηλιές της ασυνείδητης ύπαρξής μου με μεταμορφώνουν σε κατηγορούμενο, γιατί όσα και να ξεχνώ στο συνειδητό μου, ως δάσκαλος του Κώστα έχω πάντα ενοχές για ό,τι δεν έκανα ή δε μπόρεσα να κάνω γι' αυτόν.

Όπως, παρά τις προθέσεις, εγώ και άλλοι ενήλικες σταθήκαμε ανίκανοι να βοηθήσουμε αποτελεσματικά γειτόνισσά μας που κακοποιούσε συστηματικά ο άντρας της, χτυπώντας την με καλώδιο του ηλεκτρικού που είχε κρεμασμένο στη ντουλάπα τους, επί σειρά ετών, ώσπου βρήκε τη δύναμη να φύγει από το σπίτι. Και στην περίπτωση αυτή όλοι οι γείτονες ακούγαμε τα ουρλιαχτά της, αλλά η βοήθεια που της προσφέραμε ερχόταν είτε καθυστερημένα ή δεν είχε πρακτικό περιεχόμενο.

Για τα ζητήματα αυτά θα μιλήσουν αναλυτικά οι εισηγητές της σημερινής ημερίδας: η κυρία Πούλου Σταματίνα, Δρ. Νομικής, ειδικός επιστήμονας στον Κύκλο των Δικαιωμάτων του Παιδιού, ανεξάρτητη αρχή Συνήγορος του Πολίτη, η κυρά Μειδάνη Μαρίνα, δικηγόρος, επιστημονική συνεργάτιδα Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών, ο κύριος Παυλίδης Παύλος, επίκουρος καθηγητής Πανεπιστημίου Αλεξανδρούπολης, ιατροδικαστής, ο Δρ. Βούρδας Απόστολος, MRCPsych, CCST, παιδοψυχίατρος, ο Ναούμ Χρήστος, Δρ. Δερματολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, αναπληρωτής διευθυντής της Δερματολογικής Κλινικής του Ευαγγελισμού και τέλος η κυρία Παυλίδου Χρύσα, δερματολόγος-αφροδισιολόγος.

Στις εισηγήσεις τους θα καθοριστούν αρχικά οι μορφές κακοποίησης των παιδιών. Για παράδειγμα, θα αναπτυχθεί το ζήτημα της συναισθηματικής παραμέλησης, δηλαδή του φαινομένου κατά το οποίο ο ανήλικος αγνοείται, υποτιμάται, ντροπιάζεται, τρομοκρατείται και ταπεινώνεται συστηματικά από τους γονείς ή τους εκπαιδευτικούς του. Αυτό της σωματικής κακοποίησης, δηλαδή των συστηματικών κακώσεων που υφίστανται παιδιά από ενήλικες επιφορτισμένους με την προστασία τους, με αντικείμενα, μπουιές, κλωτσιές ή και εγκύματα από τσιγάρο, ενός φαινομένου δραματικού που, όμως, έρευνα στην Αγγλία σε νέους ηλικίας 18-24 ετών, ανεβάζει το ποσοστό στο 7% του γενικού πληθυσμού! Θα γίνει λόγος για τις κακώσεις αυτού του είδους (κυρίως εγκεφαλικές, αιματώματα και ρινορραγίες), που παρατηρούνται σε μεγαλύτερα ποσοστά σε βρέφη κάτω του ενός έτους και ιδιαίτερα σε αγόρια. Θα διερευνηθούν οι αιτίες της κακοποίησης των ανήλικων από τους ενήλικες, όπως είναι η ανωριμότητα γονέων, η έλλειψη δεξιοτήτων γονεϊκής φροντίδας, οι κακές εμπειρίες κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας, η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, ο μεγάλος αριθμός των μελών μιας οικογένειας, καθώς και η μικρή ηλικία γονέων. Θα τονιστεί ότι το παιδί φοβάται την επικοινωνία του σχολείου με τους γονείς που το κακοποιούν, καθώς και την παροχή ιατρικής βοήθειας, αποφεύγει τη σωματική επαφή με άλλους, είναι αυτοκαταστροφικό ή ετεροκαταστροφικό και έχει μειωμένη κοινωνικότητα και τάσεις φυγής. Θα υπογραμμιστεί το γεγονός ότι, μακροπρόθεσμα, τα παιδιά που κακοποιούνται εμφανίζουν φτωχότερη σωματική και νοητική ανάπτυξη, επιθετική συμπεριφορά, παιδική και εφηβική παραβατικότητα – εγκληματικότητα.

Στο εξαιρετικά ιδιαίτερο θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης, αρχικά θα μας απασχολήσει το γεγονός ότι τα παιδιά που κακοποιούνται σεξουαλικά πειθονται από το δράστη να μη μιλήσουν σε κανένα, αλλά θα επιμείνουμε στην πιθανότητα να προσπαθήσουν, μέσα από μια διαθλασμένη, ασαφή και ατελή γλώσσα, να κοινοποιήσουν το πρόβλημα σε φίλους, γονείς ή πρόσωπα που αγαπούν και εμπιστεύονται. Θα μας εκπλήξει η επιστημονική διαπίστωση ότι ενήλι-

Εικόνα 1. Πριν την έναρξη της ημερίδας. Πίνοντας καφέ.

Εικόνα 2. Ο κ. Περίσιος Α., η κα. Πούλου Σ και ο κ. Σαλτερής Ν.

Εικόνα 3. Το κοινό παρακολουθεί με προσοχή.

► κες, που έχουν κακοποιηθεί ως παιδιά, πιστεύουν ακόμα ότι «προκάλεσαν» το θύτη και αισθάνονται ένοχοι για αυτό, αλλά και το στοιχείο αυτό θα ισχυροποιήσει την απόφασή μας, ως επιστήμονες να καταγγέλλουμε άμεσα τις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης που πέφτουν στην αντίληψή μας, δείχνοντας ότι η καταπολέμηση των ταμπού απαιτεί την προσωπική εμπλοκή των επαγγελματιών όπως οι δάσκαλοι, οι γιατροί και οι κοινωνικοί λειτουργοί. Θα αγγίξουμε τα όρια της ανθρώπινης εξαθλίωσης, γνωρίζοντας ότι ο άνθρωπος-λύκος που κακοποιεί ένα παιδί, σε ακραίες κοινωνικές συνθήκες επεκτείνει τη σεξουαλική «εκμετάλλευση» του θύματος, υποχρεώνοντάς το σε πορνεία, ακόμα και στις λεγόμενες «αναπτυγμένες» χώρες.

Αναδιφώντας στο τεράστιο θέμα της κακοποιημένης γυναίκας, θα μας προβληματίσει αρχικά γιατί ανέχονται τη βίαιη συμπεριφορά των συζύγων τους και θα αναζητήσουμε στους ιστορικούς και κοινωνιολογικούς όρους που υπαγορεύουν τα φυλετικά στερεότυπα ερμηνείες της συμπεριφοράς αυτής. Θα ακούσουμε τη φωνή τους που καταγράφει την πίστη μερικών από αυτές ότι αυτές είναι υπεύθυνες για να αποκαταστήσουν τη σχέση με το βίαιο σύζυγό τους και να διατηρήσουν τη συνοχή της οικογένειάς τους με κάθε κόστος. Πως αρχικά δικαιολογούν το θύτη προσπαθώντας να πείσουν τον εαυτό τους ότι σύντομα θα αλλάξει η συμπεριφορά των συζύγων τους. Πως αυτο-ενοχοποιούνται αισθανόμενες ότι οι ίδιες «δεν είναι σωστές» και έτσι προσπαθούν να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους και τη ζωή τους στις επιθυμίες και τις απαιτήσεις του βίαιου συζύγου για χρόνια και χάνουν σημαντικό μέρος της ζωής τους και πολλές φορές ανεπανόρθωτα την υγεία τους. Πως, γενικότερα, αισθάνονται άσχημα να βγάλουν τα προσωπικά τους ή τα οικογενειακά τους «στη φόρα», επικαλούμενες ότι υπάρχουν παιδιά στην οικογένεια και πως, για αυτόν το λόγο, πρέπει να «κάνουν υπομονή και είναι υπάκουες για το “χατίρι τους”», όταν όλα τα επιστημονικά στοιχεία δείχνουν πως η κακοποίηση των γυναικών στα πλαίσια της οικογένειας από το σύζυγο με τα χρόνια εντείνεται και συνεχίζεται ακόμα κι όταν τα παιδιά μεγαλώσουν κι αποχωρήσουν απ’ το σπίτι. Όλα

τα προηγούμενα θα μας πείσουν ότι η επιστημονική ανάλυση σχετικά με τους ρόλους και τα στερεότυπα δεν έχει μεγάλη αξία, αν δε μετατρέπεται σε μάχη για την αναπροσαρμογή των ρόλων στις σύγχρονες συνθήκες και στα προτάγματα της θεωρίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τη διάλυση των απαρχαιωμένων στερεοτύπων.

Τέλος, όλα τα προηγούμενα θα μας οδηγήσουν ν’ αναλογιστούμε ότι το πρόβλημα της ενδο-οικογενειακής βίας και ιδιαίτερα αυτό της κακοποίησης των γυναικών και των παιδιών σ’ αυτήν δεν είναι πρόβλημα ατομικό ή «ψυχολογικό», αλλά περισσότερο κοινωνικό. Στο σημείο αυτό μάλιστα, κατά «περιέργο» τρόπο, τέμνεται και το θέμα της σημερινής ημερίδας με την εισήγηση για τα αφροδίσια που εντάχθηκε στο πρόγραμμά της. Γιατί τα αφροδίσια νοσήματα και η διάδοσή τους μπορούν να ειδωθούν, στα πλαίσια της κακοποίησης, ως η «εγγραφή» στο σώμα του θύματος, είτε αυτό είναι παιδί είτε γυναίκα ενήλικας, της βίας και αυθαιρεσίας του θύτη, ενώ η γνώση και αναγνώριση των χαρακτηριστικών τους πρέπει να γίνει αντιληπτή ως απαραίτητη γνώση κοινωνικού χαρακτήρα για όλους.

Θεωρώ ότι μπορούμε πλέον να ολοκληρώσουμε την εκτεταμένη αυτή εισαγωγή στη σημερινή ημερίδα με τις συστάσεις των ειδικών για την περίπτωση διαπίστωσης οποιασδήποτε μορφής κακοποίησης από τους σχετικούς επαγγελματίες. Αυτές είναι:

- Άμεση απομάκρυνση από το χώρο κακοποίησης.
- Καμιά σκέψη ότι αυτός που κακοποιεί θα σταματήσει από μόνος του να το κάνει.
- Αναζήτηση χώρου και νομικής προστασίας.

Αγαπητοί φίλοι, πρέπει όλοι να γνωρίζουμε ότι για να υποστηριχτούν πρακτικά οι σχετικές οδηγίες, από το 1988 η Γενική Γραμματεία Ισότητας δημιούργησε το Κέντρο Υποδοχής Κακοποιημένων Γυναικών στην Αθήνα και το 1993, σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων, δημιουργήθηκε Ξενώνας για τις κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους. Αντίστοιχος ξενώνας λειτουργεί σήμερα και στον Πειραιά, όπως και έχουμε την τύχη στην ευρύτερη περιοχή της πόλης μας να δραστηριοποιούνται Μ.Κ.Ο.,

όπως είναι το «Χαμόγελο του παιδιού», αλλά και να εδρεύουν ιδρύματα παροχής προστασίας, όπως είναι το Χατζηκυριάκειο, που αποτελούν στηρίγματα για όλους.

Κλείνοντας θα ήθελα από τη μεριά των φορέων διοργάνωσης, εκπροσωπώντας και τον κύριο Ναούμ Χρήστο, που ομολογουμένως εδώ και χρόνια υπήρξε ο αρχικός εμπνευστής και εμπνευστής του όλου εγχειρήματος, να ευχαριστήσω την Οργανωτική Επιτροπή. Αυτή αποτελείται από τις κυρίες Μαρκαντωνάτου Αγνή-Μαρία, σχολική σύμβουλο της 10ης Περιφέρειας Πειραιά, επικεφαλής της Επιτροπής εξαιρετη φίλη και συνεργάτιδα, Καραμπατζάκη Μαρίνα, διευθύντρια 55ου Δημοτικού Σχολείου Πειραιά, υπεύθυνη του σημερινού catering, στο οποίο συνέβαλε με την απaráμιλλη τέχνη που διαθέτει, τις κυρίες Παπαϊωάννου Νικολέττα, διευθύντρια 26ου Δημοτικού Σχολείου Πειραιά και Τσαγκάτου Φλώρα, διευθύντρια 58ου Δημοτικού Σχολείου Πειραιά, για τον υπερβολικό ζήλο που επέδειξαν στην έκδοση αφισών, προσκλήσεων και του υλικού του συνεδρίου και την οικονομική τους στήριξη, τη συνεργάτιδα του Γραφείου Σχολικού Συμβούλου της 2ης Περιφέρειας Πειραιά κυρία Βρεττάκου Αφροδίτη, για τη σταθερή και καθημερινή φροντίδα για την πραγματοποίηση της ημερίδας που επέδειξε για μεγάλο χρονικό διάστημα και τον κύριο Λάμπρο Χρισταπόστολο, συνεργάτη της κυρίας Μαρκαντωνάτου, για το σύνολο των υπηρεσιών που προσέφερε. Επιπλέον, πρέπει να δηλώσω ότι χρήσιμες πληροφορίες για την εισήγηση αυτή άντλησα και μπορείτε να βρείτε όλοι στο βιβλίο των Πρεκατέ Βικτωρίας και Γιωτάκου Ορέστη «Οδηγός Εκπαιδευτικών και Γονέων για την Ανίχνευση» εκδόσεις Βήτα – medical arts, που θεωρώ χρήσιμο εργαλείο για κάθε εκπαιδευτικό, γονέα και επαγγελματία στο χώρο της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών. Ας ευχαριστήσουμε λοιπόν τη διοίκηση του ΟΛΠ για την παραχώρηση της ωραίας αυτής αίθουσας κι ας παραδώσουμε τη διεύθυνση των εργασιών της ημερίδας μας στον κύριο Περίσσο Ανδρέα, τέως διευθυντή της Δερματολογικής Κλινικής του Ευαγγελισμού και πρόεδρο του Συλλόγου Δερματολόγων Αφροδισιολόγων Ευαγγελισμού, ευχαριστώντας τον ιδιαίτερα για την τιμή που μας κάνει να είναι σήμερα μαζί μας.

Εικόνα 4. Ο κ. Ναούμ Χ., η κα. Πούλου Σ., η κα. Μειδάνη Μ. κ.ά.

Εικόνα 5. Η κα. Μειδάνη Μ. με τον παιδοψυχίατρο κ. Βούρδα Α.

Εικόνα 6. Η κα. Παυλίδου-Αθανασιάδου Χ. με τον αδερφό της κ. Παυλίδη Π., ιατροδικαστή.